

Sygn. akt III A Ua 186/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Ciuraszkiewicz
Sędziowie:	SSA Janina Cieślukowska SSA Danuta Rychlik-Dobrowolska (spr.)
Protokolant:	Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku R. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o emeryturę

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Jeleniej Górze

z dnia 8 grudnia 2011 r. sygn. akt VII U 1158/11

zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że odwołanie oddala.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Jeleniej Górze Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 8 grudnia 2011 roku zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. z dnia 14 września 2011 roku w ten sposób, że przyznał wnioskodawcy R. K. prawo do emerytury od dnia 1 lipca 2011 roku w związku z wykonywaniem pracy w warunkach szczególnych.

Rozstrzygnięcie to Sąd Okręgowy oparł o następująco ustalony stan faktyczny:

Wnioskodawca R. K., urodzony (...), nie pozostaje w zatrudnieniu, nie przystąpił do OFE, udokumentował 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych.

W dniu 13 lipca 2011 roku R. K. złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę. Organ rentowy nie uwzględnił wnioskodawcy żadnego okresu zatrudnienia, jako pracy w warunkach szczególnych. Decyzją z dnia 14 września 2011 roku odmówiono wnioskodawcy prawa do emerytury.

W okresie od 13 lutego 1970 roku do 28 grudnia 1990 roku wnioskodawca zatrudniony był w Fabryce (...) w U.. Początkowo zajmował stanowisko palacza c.o. przy kotłach parowych, a następnie pełnił funkcję ślusarza-spawacza. Wykonując prace spawalnicze, wnioskodawca pracował w brygadzie remontowej, w której było około 3-4 osób. Praca świadczona była bezpośrednio na hali produkcyjnej w czasie procesu produkcyjnego. Zdarzało się, że demontowano urządzenie na hali, przewożono do warsztatu i w warsztacie dokonywano remontu. Do obowiązków wnioskodawcy należały czynności montażowe i demontażowe różnych urządzeń na hali, m.in. dmuchawy, rury do kwasów, transporterów. Ubezpieczony pracował również przy gazociągach. Żadnego z urządzeń nie można było odkręcić śrubokrętem, dlatego cięto je palnikiem. Wnioskodawca pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy jako spawacz przy spawaniu i cięciu na hali produkcyjnej i wykonywał głównie czynności spawalnicze. W fabryce była jedna duża hala produkcyjna, magazyny surowca gotowego, zbiorniki z kwasem siarkowym i rozcieńczalnikami, przepompownia kwasu siarkowego, warsztat mechaniczny obok hali produkcyjnej. Na hali panowały szkodliwe warunki ze względu na opary kwasu, tlenki azotu, fluor, zapylenie fosforitem. Otrzymywano do wynagrodzenia dodatek szkodliwy. Na terenie Fabryki pracowano w maskach.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy uznał, iż odwołanie zasługiwało na uwzględnienie.

W uzasadnieniu do wyroku Sąd Okręgowy wskazał, iż od 13 lutego 1970 roku do 28 grudnia 1990 roku wnioskodawca zatrudniony był w Fabryce (...) w U.. Wnioskodawca w pierwszym okresie zatrudnienia zajmował stanowisko palacza c.o., a następnie pracował na stanowisku ślusarza - spawacza. Wykonywał jednak prace spawalnicze i pracował w brygadzie remontowej, w której było około 3-4 osób. Praca świadczona była bezpośrednio na hali produkcyjnej w czasie procesu produkcyjnego. Wnioskodawca świadczył czynności montażowe i demontażowe różnych urządzeń na hali, m.in. dmuchawy, rury do kwasów, transporterów. Pracował również przy gazociągach. Żadnego z urządzeń nie można było odkręcić śrubokrętem, dlatego cięto je palnikiem. W Fabryce była jedna duża hala produkcyjna, magazyny surowca gotowego, zbiorniki z kwasem siarkowym i rozcieńczalnikami, przepompownia kwasu siarkowego, warsztat mechaniczny obok hali produkcyjnej. Zdarzało się także, że wnioskodawca demontował urządzenie na hali produkcyjnej, przewoził je do warsztatu tam dokonywał naprawy. Na hali panowały szkodliwe warunki ze względu na opary kwasu, tlenki azotu, fluor, zapylenie fosforitem. Otrzymywano do wynagrodzenia dodatek szkodliwy. Na terenie Fabryki pracowano w maskach. Ponadto zdaniem Sądu Okręgowego, szczegółowo opisany charakter pracy na stanowisku ślusarza spawacza w Fabryce (...), należy do rodzaju prac uprawniających do nabycia prawa emerytalnego w wieku wcześniejszym, tym bardziej, że w wykazie A dziale XIV pkt 25 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, wymieniono bieżącą konserwację agregatów i urządzeń oraz prace budowlano - montażowe i budowlano - remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie. Zdaniem Sądu Okręgowego, wnioskodawca w spornym okresie wykonywał prace odpowiadające w/w branży. Zakład (...) był niewątpliwie zakładem pracy, w którym produkowano związki chemiczne (tj. nawóz fosforowy). Z tego względu należało podkreślić, że praca na stanowisku ślusarza-spawacza wykonywana na hali produkcyjnej, była pracą w szkodliwych warunkach. Sąd Okręgowy zważył, że o możliwości potraktowania pracy jako wykonywanej w warunkach szczególnych przesądza faktyczne wykonywanie pracy na określonym stanowisku, odpowiadające specyfice pracy na stanowiskach wymienionych w załączniku do powołanego wyżej rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. Liczy się zatem charakter pracy wykonywanej w uciążliwych warunkach, a do takich niewątpliwie należy specyfika pracy w oddziale superfosfatu w Fabryce (...), w których pracownicy stale i w pełnym wymiarze czasowym narażeni byli na kontakt z odczynnikami chemicznymi.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł pozwany organ rentowy, który zaskarżając wyrok w całości, zarzucił mu naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię, w szczególności art. 184 i 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 2, jak i § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7.02.1983 r. w sprawie wieku emerytalnego

pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8 poz. 43 z późn. zm.) poprzez przyjęcie, iż wnioskodawca nabył prawo do emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych od lipca 2011 roku. Wskazując na wyższe zarzuty pozwany organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, ewentualnie z ostrożności procesowej o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania wnioskodawcy.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja organu rentowego zasługuje na uwzględnienie.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, dokonana przez Sąd Okręgowy ocena faktyczna i prawna w niniejszej sprawie, nie zasługuje na akceptację.

Istota sporu w niniejszej sprawie sprowadzała się do ustalenia czy wnioskodawca spełnił przesłanki uprawniającego go do uzyskania emerytury w niższym wieku z uwagi na pracę w warunkach szczególnych.

Zgodnie z treścią przepisu art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 z późn. zm.) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku, będącym pracownikami, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt 1. Natomiast w myśl dyspozycji przepisu ust. 2 dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Jednocześnie w myśl przepisu ust. 4 wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Dyspozycja przepisu § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) stanowi pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki: osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn, ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach. Natomiast w myśl § 1 ust. 2 rozporządzenia właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

W rozumieniu powyższych przepisów, zdaniem Sądu Apelacyjnego, nie sposób podzielić stanowiska Sądu Okręgowego, iż wnioskodawca spełnił przesłanki uprawniające go do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury. W szczególności uznać należy, iż wnioskodawca nie posiada wymaganego prawem okresu pracy w warunkach szczególnych lub w szczególnym charakterze.

Sąd Okręgowy w oparciu o zeznania świadków uznał, że wnioskodawca w spornym okresie wykonywał pracę w szczególnych warunkach, to jest prace budowlano-montażowe i budowlano-remontowe na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie.

Sąd Apelacyjny nie podzielił stanowiska Sądu pierwszej instancji. Co prawda w postępowaniu sądowym, opartym na zasadzie swobodnej oceny dowodów, nie obowiązują ograniczenia dowodowe zawarte w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe i zasad wypłaty tych świadczeń (Dz. U. z 1983 r. Nr 10, poz. 49 ze zm.). Jednak zauważyć należy, że w rozporządzeniu przewidziana została pewna hierarchia dowodów, którą Sąd winien kierować się przy rozpoznawaniu sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych. W pierwszej kolejności, przy ustalaniu okresów zatrudnienia, winny być uwzględniane dokumenty

z przebiegu zatrudnienia - świadectwa pracy wystawione przez pracodawcę, umowy o pracę, angaże, legitymacje ubezpieczeniowe i inne dokumenty potwierdzające okresy ubezpieczenia. Dopiero gdy dokumentacja pracownicza jest niepełna lub zawiera pewne rozbieżności dopuszczalne jest posiłkowanie się zeznaniami świadków, ale jako dowodem uzupełniającym, potwierdzającym przebieg zatrudnienia. Nie jest natomiast dopuszczalne oparcie się wyłącznie na zeznaniach świadków, w sytuacji gdy z dokumentów wynikają okoliczności przeciwnie.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt sprawy należy zauważyć, że z okresu zatrudnienia wnioskodawcy w spornym okresie zachowały się akta osobowe. Z tych akt, a w szczególności z dokumentów pracowniczych, jasno wynika, że wnioskodawca był zatrudniony w Fabryce (...) na stanowisku palacza i ślusarza-spawacza. W treści dokumentów pracowniczych wnioskodawcy, w szczególności angażach, wyraźnie wpisano jako miejsce pracy Warsztat Mechaniczny. Ponadto również z zeznań świadków wynika, że remonty poszczególnych urządzeń, które najpierw były denotowane na hali, przewożone na warsztat i naprawiane. Następnie przewożone z powrotem na halę. Ponadto, jak wynika z zeznań świadków, budynek warsztatu przylegał od hali produkcyjnej, nie był zaś jego częścią.

Wskazać należy, iż Sąd Okręgowy zbudował ustalenia stanu faktycznego jedynie w oparciu o zeznania świadków. Podkreślić należy, że same zeznania świadków, z uwagi na szczególny i wyjątkowy charakter wcześniejszej emerytury, nie mogą przesądzać o wykonywaniu przez wnioskodawcę pracy w szczególnych warunkach. Nadto wskazać należy, iż wnioskodawca twierdził, że otrzymywał dodatek za pracę w szkodliwych warunkach, co w jego ocenie przemawia za wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach. Należy podkreślić, że celem tych dodatków jest zrekompensowanie pracownikowi zagrożenia i uciążliwości wynikających z wykonywania danej pracy. Jednak ich otrzymywanie nie jest tożsame z wykonywaniem pracy w szczególnych warunkach, gdyż o tym decydują wyłącznie przepisy w/w rozporządzenia, które określają rodzaje prac uznawane za prace w szczególnych warunkach.

Reguły dowodzenia w procesie cywilnym (art. 232 kpc) zobowiązują strony do wskazywania dowodów, z których wywodzą one skutki prawne. Zasada ta znajduje także zastosowanie w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, których przedmiotem są odwołania od decyzji organów rentowych. Oznacza to, że w sprawie wnioskodawca powinien był wykazać, iż posiada 15 lat pracy w warunkach szczególnych, czego nie uczynił.

Reasumując, należy stwierdzić, że bezpodstawnie Sąd Okręgowy uznał, że wnioskodawca wykazał warunek posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych i w konsekwencji, że spełnia przesłanki do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach.

Z tych względów Sąd Apelacyjny uznał, że decyzja organu rentowego była prawidłowa, a wyrok Sądu Okręgowego, jako nietrafny, na mocy art. 386 § 1 kpc podlega zmianie.